

Inclusief onderwijs en de noden van het jonge kind: inspiratie uit Zimbabwe [1]

Zimbabwe is een ontzettend mooi, uitgestrekt en groen land. Het klimaat is er heerlijk, de landerijen prachtig en vruchtbaar. De bevolking is uiterst hartelijk en joviaal, gedreven en gemotiveerd. Dat mochten we ervaren tijdens een exploratieweek eind januari 2015. Met een team van drie docenten (Tine Ternest, Anne Delaere en Els Gheldof) van de katholieke hogeschool VIVES campus onderwijs en sociaal-agogisch werk trokken we naar Masvingo Teachers' College, een lerarenopleiding in het zuiden van Zimbabwe. In het kader van het [TIEEZ-programma](#) [2] (*Teachers for Inclusive Early Education in Zimbabwe*) van VVOB werden we uitgenodigd om kennis en ervaringen uit te wisselen omtrent vroege identificatie van specifieke onderwijsbehoeften bij het jonge kind en aansluitende remediërmogelijkheden.

Beklijvende ijver

We maakten kennis met de docenten en het curriculum van de lerarenopleiding kleuter- en lager onderwijs, we bezochten de diverse onderwijsdepartementen op de campus en volgden een paar lessen met de studenten. Jongeren die hoger onderwijs kunnen volgen hebben geluk want studeren is er ontzettend duur. Geld voor handboeken of cursussen is er niet, dus iedereen pent ijverig over wat op het bord of de PowerPoint verschijnt. Zelfs in een aula van 250 studenten hoor je enkel potloden over het papier glijden. Hun werkhijver en discipline is beklijvend. Leraren-in-opleiding volgen les in een 2-5-2 systeem (2 trimesters les, 5 trimesters stage en ter afronding terug 2 trimesters les), waarbij de lange stageperiode een tegemoetkoming is voor het tekort aan geschoolde leerkrachten in Zimbabwe.

Werken met wat je vindt in de natuur

We bezochten drie kleuterscholen in de ruimere omgeving van Masvingo en zagen hoe jonge stagiair(e)s klassen met 60 kleuters (of meer) met discipline en enthousiasme onderwezen. De klemtoon op kennisoverdracht is groot, met vaak (letterlijk) weinig (bewegings)ruimte voor 'spelenderwijs leren'. Desalniettemin zagen we hoe gebruik werd gemaakt van *peer-education*. Nadat de leerkracht eerst klassikaal diverse kleuren en vormen demonstreerde met kunstig zelfgemaakte plaatjes, werd per groepje een kleuter-leider aangeduid die vervolgens dezelfde materie (kleuren en vormen) met zijn klasgenootjes diende te repeteren. Handboekjes, spel- of lesmateriaal zijn schaars, maar ze werken met wat ze vinden in de natuur (vb. noten of erwten om te tellen) of ze maken het zelf (vb. kleurplaten, lappenpopjes, kralen, houten wagentjes, afgedankt huishoudmateriaal).

Evenwicht tussen observatie en administratie

Masvingo Teachers' College streeft doelen na die vergelijkbaar zijn met de doelen van onze Vlaamse lerarenopleidingen: competente leerkrachten afleveren die oog hebben voor de diverse noden en talenten van elk kind, die gevoelig zijn voor het welzijn en de betrokkenheid van hun kleuters en leerlingen. Leerkrachten die zich manifesteren als teamspelers, als partners van ouders en de gemeenschap, leerkrachten die levenslang willen bij leren. Er zijn vanuit het ministerie in Zimbabwe al een aantal observatietools ontwikkeld, maar men wil deze nu herwerken en optimaliseren. Men wil ook evalueren of de huidige ministerieel opgelegde *'teacher records'* (zoals klasboeken, lesplannen, aanwezigheidsregisters) die manueel bijgehouden worden, efficiënter ingezet kunnen worden. Omwille van het grote aantal kinderen per klas is er bovendien zelden tijd en (adem)ruimte om het huidige (zeer uitgebreide) kindvolgsysteem accuraat te hanteren. Screenen gebeurt dus oppervlakkig of niet en de stap tot remediëring blijft achterwege. Dat zijn ook uitdagingen waarmee wij bij het opleiden van leerkrachten kleuteronderwijs in Vlaanderen worstelen: een evenwicht vinden tussen het observeren van kleuters en het administratief bijhouden van gegevens en methodieken ontwikkelen om adequaat remediërend te kunnen handelen.

Onderwijs op maat

Zimbabwe gaat overigens voor 'volledig' inclusief onderwijs. Masvingo Teachers' College wil daarom meer inzetten op het detecteren van specifieke onderwijsbehoeften bij kinderen. Er is grote honger naar het uitbreiden van de competenties van leerkrachten om degelijk te screenen en om passend in te spelen op de noden van de kinderen. Vlaanderen heeft een sterke zorgwerking op school, wordt daarin ondersteund door het CLB en er is een grote expertise op vlak van specifieke onderwijsbehoeften, vooral in het buitengewoon onderwijs. Dit gegeven kent Zimbabwe niet, dus het onderwijs staat voor een grote uitdaging om 'onderwijs op maat' te bieden.

Gelijkaardige uitdagingen

Het is duidelijk voor ons dat we nog heel wat kunnen leren van elkaar. Graag willen we samen het zoekproces aangaan om inclusie in het onderwijs in Zimbabwe effectief vorm te geven. Met het M-decreet dat inclusief onderwijs in Vlaanderen wil versterken, staan we op dat vlak voor gelijkaardige uitdagingen.

Door **Els Gheldof**

Docent aan Bachelor in de Toegepaste Psychologie VIVES – Studiegebied Sociaal-Agogisch Werk

Source URL (modified on 25/08/2022): <https://www.vvob.org/en/noordwerking/gok/equitystories/inclusief-onderwijs-en-de-noden-van-het-jonge-kind-inspiratie-uit-zim>

Links

[1] <https://www.vvob.org/en/noordwerking/gok/equitystories/inclusief-onderwijs-en-de-noden-van-het-jonge-kind-inspiratie-uit-zim>

[2] <http://www.vvob.be/vvob/node/3873>